פרוטוקול מס' 3/49

מישיבת ועדת הכספים

ביום ג', י"ט באדר ב' תשי"א - 27.3.51

נוכחים:

היו"ר ד. צ. פנקס
ש. דיין
ב. רפטור
פ. נפתלי
א. אלישר
א. בן-אליעזר
א. בהיר
מ. סנה
י. רוקח
א. הרצפלד
א. גרנות
י. בדר

מוזמנים:

שר האוצר א. קפלן
מ. זגגי - החשב הכללי
י. פינקלשטיין - משרד העבודה
ד"ר קיטרון - יועץ משפטי
מר אבולעפיה - משרד האוצר
מר שהציב - משרד המשפטים

ש. ספיבק - מטעם משרד האוצר
מ. אלון - מזכיר הועדה.

סדר היום:

א. תקציב הפיתוח .
ב. חוק תקציב הפיתוח.
ג. חוקי התקציב - חוק מס קליטה
חוק מס רכוש עירוני.

הישיבה נפתחה בשעה 09.00.

א. **תקציב הפתוח:**

היו"ר ד. צפנסס: לו היינו הולכים בדרך שקבענו, היינו צריכים להוסיף על תקציב הפיתוח את ההפרש שבין תקציב ל-4 חדשים לבין תקציב ל-6 חדשים. אני מבין שלא בכל הסכומים נצטרך להחליט על הגדלה אריתמטית. ההצעה היא להעמיד את תקציב הפיתוח לחצי שנה על סכום של 35 מיליון ל"י, מזה 10 מיליון ל"י שטרי מקרקעים.

יש לי רושם שתקציב זה הוא גדול מדי; הייתי רוצה להגבילו בסכום של 30 מיליון ל"י. לא נספיק להוציא במשך ששה חדשים את הסכום הזה, בפרט כשעוד נשאר לנו סכום מסוים מן התקציב הקודם שאפשר להשתמש בו. אני מבקש את נציגי האוצר לשקול, אם אפשר להעמיד את הוצאות תקציב הפיתוח על 30 מיליון ל"י. ישנם סעיפים שהוגדלו בהצעה הנוכחית, באופן יחסי למעלה מהמידה, לעומת ההצעה הקודמת. לעומת זאת, ישנם סעיפים שלא שונו לעומת התקציב ל-4 חדשים. לדעתי, התוספות האלה הן מאד ארביטראריות. האם, למשל, בסעיף החקלאות, יש צורך בסכום של 5,300,000 ל"י ל-6 חדשים, אם לתקופה של 4 חדשים נקבע סכום של 2,500,000 ל"י?

י. רוקח: הייתי רוצה לדעת, מה פירוש „מיליון ל"י לבתי ספר". אני מבין שהסכום ניתן לרשויות המקומיות. לא הייתי רוצה ששוב יינתן לעיריות רק חלק מן ההלואה - שני שלישים, ולתת להן לחפש בעצמן את השאר. הממשלה יכולה לתת את כל ההלואה.

אם הממשלה מקציבה סכומים להלואות, עליה לקשור את נתינת ההלואה באספקת חומרי בנין. אחרת, אנו מקבלים את ההלואה, ואיננו משיגים חומרי בנין.

האם בתוך השיכון לעולים נכנס הסכום הדרוש לבניני קבע למפוני יפו? אנשים גרים עד היום בצריפונים, ויש להעבירם לבנינים. אם לא נתחיל בפעולה בכיוון זה עכשו, הם יישארו בחורף הבא בעיר העתיקה או בצריפונים גרועים.

הייתי רוצה לשמוע פרטים על הקו הממשלתי בנוגע לעבודות צבוריות. הקונטרולה של משרד העבודה היא חריפה מדי; הפיקוח על השלטונות המקומיים הנבחרים הוא הדוק מדי. יש לתת יותר חופש לרשויות המקומיות, בגבולות בסכומים המקצבים להן, כי הרי הן נתונות לבקורת של המבקר.

בקשר לבנינים רפואיים, נהג עד עתה האוצר לתת 50% מההלואה, ואנו היינו צריכים לחפש את יתר הכסף ממקורות אחרים, דבר שהכביד עלינו מאד. ההוצאות לבנינים רפואיים הן גדולות מן ההוצאות לבניני בתי-ספר. יש מחסור גדול בבתי חולים. אני דורש שהממשלה תיתן הלואה מלאה, על מנת שלא נצטרך לחפש סכומים ממקורות אחרים.

א. בן-אליעזר: אני מתפלא ליה שבין התקציב השוטף לבין תקציב הפיתוח. בתקציב השוטף ישנה הגדלה מוסברת של הסעיפים, בהתחשב עם מספר התושבים בארץ. נדמה לי שמספר התושבים בארץ מחייב גם תכנית פיתוח יותר רחבה. מוזר הדבר ~~שהסכום~~ שהסכום הכולל של תקציב הפיתוח השנה דומה כמעט לסכום שהיה בשנה שעברה. אני מצטער על שאין לפנינו דו"ח מפורט על צורת ההלואות, צורת ההוצאה והיקף ההוצאה של תקציב הפיתוח של השנה שעברה. דו"ח כזה היה עוזר לנו לדון בשאלה זו.

שמתי לב לכך שחסרים סעיפים רבים שנכללו בתקציב הפיתוח של השנה שעברה, ואינם בתקציב הפיתוח הנוכחי. למשל, אוכל לתת כדוגמה את הסעיף „שכון אזרחים", שהיה בתקציב השנה שעברה, ואיננו בתקציב הנוכחי. האם סעיף זה הוצא מתקציב הנוכחי, מחוסר אמונה שיהיו חומרי גלם להוצאת התכנית לפועל, או שזוהי תוצאה מתכנית ידועה, והממשלה הגיעה למסקנה שיש לרכז מכסימום אפשרי לשכון עולים, ושכון הותיקים אינו בא בחשבון השנה? אינני רואה בתקציב הפיתוח כל סכום לדייג. אני רואה סכום לחקלאות, אך אינני רואה כל פירוט של הסכום הזה. הייתי רוצה לקבל פירוט בקשר לבניני בתי-חולים או מוסדות קופות חולים. האם הממשלה החליטה להקים בנק חקלאי שדובר עליו פעמים רבות? האם הממשלה החליטה על בנק לתעשיה אשר יתן הלוואות באשראי בתנאים נוחים? יש עשרות אלפי בעלי מלאכה הזקוקים לאשראי קטן, ויש לאפשר להם את הדבר דרך בנק לתעשיה. מלבד כבישים, אינני רואה תכנית לפיתוח הנגב ולפיתוח אילת.

בשנה שעברה הכנסנו באומדן ההכנסות לביטוי תקציב הפיתוח, סעיף „מכירת קרקעות" בסכום של 5,000,000 ל"י. לאחר שהממשלה קבלה כבר החלטה בכיוון של מכירת קרקעות - אם כי איננו יודע איך תגשים הממשלה את הדבר - האם לא היה רצוי להוסיף באומדן ההכנסות סעיף „מכירת קרקעות" בסכום של 10,000,000 ל"י, במקום סעיף „שטרי מקרקעים"? אני מציע לקבל את השינוי הזה. איננו אומר שהממשלה תצליח למכור קרקעות בסכום זה במשך ששה חדשים, אם כי לדעתי היתה יכולה להצליח בכך.

<u>א. אלישר:</u> הייתי רוצה לדעת, מה גורל הסכומים של תקציב אאא אאאאאאאא א הפיתוח הקודם, בעקר בסעיף „שכון ותיקים". חלק מהסכום לשכון ותיקים הוצא, וחלק מהסכום לא הוצא. בירושלים לא ניתן עדיין לשכון ותיקים מאומה, וכן לא קבלנו גם קקע. אני חושב שכדאי היה שועדת הכספים תחזור ותאשר שהסכומים שהוקצבו לשכון ותיקים לא ייפגעו ע"י הכרזת שר המסחר והתעשיה, וע"י החלטת שר העבודה בנוגע לבנינים. מדוע ייגרע חלקם של הותיקים בתקציב הפיתוח של השנה הזאת? אני שומע שיתכן שתהיה אפשרות בקרוב להשיג חומרי בנין נוספים. יש להקציב סכום ידוע לשכון הותיקים, ולהבטיח למטרה זו חומרי בנין, אם יהיו חומרים בקרוב.

מר רוקח דבר באופן כללי בקשר להלוואות לרשויות מקומיות והקמת בנינים לבתי ספר. על אף העובדה שהסו"מ בין שר האוצר וראש עירית ירושלים נמשך, ברצוני להוסיף מלים מספר. בירושלים מתהלכים אלפי ילדים מחוסרי חינוך, מחוסר כתות ביסוד. אני יודע ששר האוצר מתיחס לענין זה בכובד ראש, ואני מודה לו על יחסו זה. יש לנו צורך, בירושלים בלבד, ב-77 כתות לשנה זו, אחרת לא נוכל למלא את חוק חינוך חובה חינם. אני מציע לתת הלוואות להקמת בנינים לבתי ספר, בסכום של שני מיליון ל"י במקום מיליון ל"י. כמו כן אני מבקש להגדיל את הסכום, על חשבון הקטנות בסעיפים אחרים, להלוואות לעבודות צבוריות לרשויות המקומיות. הייתי רוצה לשמוע אם אפשר לכלול בתקציב הפיתוח את שאלת נפגעי מלחמה בירושלים. שום דבר לא נעשה בענין זה, ומצב כזה הוא בלתי אפשרי.

<u>ש. דיין:</u> ניתן לנו דבר מתום מאד כהצעה, ולכן עלינו להרבות בשאלות. האם גם בתקציב זה יש תוספת מחוזים כבתקציב הרגיל, שועדת הכספים תצטרך לדון על חלוקתה?

אני רוצה לדעת אם בסעיף „שיכון עולים", יש סכום להתישבות החדשה, ומה הסכום הזה. האם בא בחשבון, מתוך הסעיף „הלוואות לרשויות מקומיות", לתת סכום להתישבות החדשה להקמת בנינים צבוריים? ישנם מקומות חדשים אשר בהם עדיין אינה קיימת רשות מקומית, ודוקא מקומות אלה זקוקים להלוואות יותר מהרשויות המקומיות הקיימות. האם לקחו זאת בחשבון, והאם תינתן זכות עדיפות בענינים אלה להתישבות החדשה? אני שואל את אותה השאלה בקשר לבנינים רפואיים. בסעיף „חקלאות" לא נאמר שהכוונה היא גם להתישבות החדשה, ואפשר להסיק שהמדובר הוא רק בקשר לישובים הקיימים. באיזו מידה יוכלו הישובים החדשים להשתמש מסעיף זה?

ישנו סעיף "השקעות והלוואות". כמה מתוך הסעיף הזה נתן להשקעות וכמה להלוואות? האם מדובר על בנק- כך שההלוואות תנתנה על ידי בנק לחקלאות? האם "מוסד אשראי לחקלאות" פרושו "בנק לחקלאות"? אם כן, מדוע לא נכתב הדבר בבירור?

בהתישבות החדשה אין בתי-ספר. שם יש בלוקונים המשמשים בבתי-ספר. האם חושבים לבנות בשטח זה, על מנת לאפשר לילדים בהתישבות החדשה ללכת לגני ילדים ולכתות בתי-ספר?

קיים הבדל בין התישבות חדשה לבין שיכון עירוני חדש; הנגב אינו תל-אביב, ויש להוסיף בניני בתי-ספר בסושבי העולים. נראה לי שקראתי שהממשלה החליטה על עדיפות בבנין, בקשר עם חלוקת חמרים, להתישבות ולעולים בדרך כלל. האם יבנו בתי-ספר וגני ילדים בהתישבות החדשה, לפי הצרכים?

האם ישנם בתכנית של תקציב הפיתוח הזה כביש פנימי, כביש גישה לישובים החדשים? איזה סכום מוקצב לכבישים כאלה? מהו הסכום לחקלאות לישובים החדשים, ומהו הסכום שנקבע לישובים הותיקים?

י. אפרתי: בתקציב החקלאות יש השנה סכום של 820,000 ל"י לדייג. לחצי שנה, יהיה בערך חצי מהסכום הזה בתקציב הפיתוח. זוהי הצעת המשרד שטרם אושרה.

ההשקעות בתקציב החקלאות מגיעות לסכום של 800,000 ל"י. כל השאר יוצא להלוואות. בסעיף החקלאות יש מליון ל"י שנוספו באופן מיוחד להתישבות החדשה, לסוכנות היהודית, ולכן ההגדלה שדבר עליה היו"ר. סכום זה של מליון ל"י לא נכלל בתקציב ל-4 חדשים. תקציב החקלאות איננו מבדיל בין התישבות חדשה וותיקה. גם הישובים החדשים וגם הישובים הותיקים יכולים להנות ממנו ולקבל ממנו סכומים למפעלים מסויימים, כגון מפעלי מים ומפעלים אחרים.

ש. דיין: למעשים קושרים את מתן ההלואה בהשתתפות מסויימת של מקבלי ההלואה. הישובים החדשים לא יוכלו לשלם סכומים משלהם.

י. אפרתי: אנו מתכוונים לתת 50% עד 60% מההוצאות למפעלים, בנוגע לכולם. הזכות לקבל הלואה בתנאים שווים מובטחת לכולם. אנו מבורים שהסכומים לחקלאות יועברו דרך הבנק לחקלאות, מר פנקס שאל, אם נוציא במשך 6 החודשים הקרובים סכומים כה גדולים. עלינו לזכור שהשנה היתה שנת בצורת, ו-6 החדשים הקרובים הם חשובים מאד.

א. גרנות: איננו יכול לדעת על מה מדובר בזמן שהחומר כולו מרוכז בעמוד אחד בלבד, ואין אף אפשרות להתוכח אודותיו. איננו יודע על מסך מה נקבע התקציב הזה, ולאיזו מטרות נקבעו הסכומים. איננו רוצה להגיד מה שהוא רק מתוך ניחוש. אם שר האוצר ישלים את התמונה, יהיה לנו מה להגיד.

ברצוני לשאול את שר האוצר ולהעיר באזני הוועדה, בענין האוניברסיטה העברית. מצבו הכספי של מוסד זה רחוק מלהשביע רצון על אף התפתחותו היפה מכל יתר המחייבות. בשיחות שהתקיימו בין צמרת האוניברסיטה לבין ראשי הממשלה היתה המטרה מפורשת ואף אם לא היתה זו התחייבות, על כל פנים היתה זו התחייבות מוסרית - השתתפות בסכום יודע להחזקת האוניברסיטה העברית עדיין לא נעשו כל צעדים בקשר להקצבה זו, וזה על אף שבשנה שעברה דובר בספורש על הקצבת סכום ידוע מתוך תקציב הפיתוח, לבניני האוניברסיטה. מצבה הגרוע של האוניברסיטה מחייב עזרה מסויימת. אני אומר את הדברים האלה על יסוד שיחות עם אישים היודעים את המצב לאשורו.

שר האוצר - א. קפלן: אינני חושב את התקציב הזה לתקציב הפיתוח של השנה הבאה כולה. אם ישנם סעיפים אשר יש הכרח להתחייב בהם או להוציא את הכסף השנה, נעשה את אשר נהיה מוכרחים לעשות. ליתר הסעיפים דרושה סבלנות. כולם דורשים בתיאוריה שנגדיל את האחוז הפרודוקטיבי של ההוצאות, אולם, כאשר מגיעים להוצאה לפועל, בא כל אחד עם דרישות לצרכים שהם אמנם חשובים מאוד, אך אינם מגדילים את אחוז הבניה הפרודוקטיבי, אלא להפך, מקטיבים אותו. הכנסתי לתקציב זה סכומים רק עבור בניה דחופה והכרחית, ולא דברים אחרים שאם כי הם חשובים, הם יכולים לחכות. הוקצב סכום של 8,300,000 ל"י לשיכון עולים. אנו נשתדל לבנות את השיכון הזה עד כמה שאפשר יותר בכפר. אולם אתם יודעים שיש בין העולים אלמנטים אשר אי-אפשר לשלוח אותם לכפר, כי הם יכולים להתקיים רק בקרבת העיר. העברנו 50% עד 50% מכל הבניה לכפר.

א. הרצפלד: האם אתם יודעים, מה הוא הסכום לשכון עולים בכפר?

שר האוצר א. קפלן: אחזור לזה. נצטרך להבטיח את בנית הבנינים הפונקציונליים, ויתכן מאד שנצטרך להגדיל את האחוז לבנינים פונקציונאליים מתוך בנית השיכונים לעולים, מ-10% ל-15%. עלינו לעשות זאת, כדי שתהיה לנו אפשרות להסביר את הדברים ההכרחיים ביותר במעברות אשר בהם המצב קשה ביותר. לביצוע תכנית האכסון במעברות ידרש סכום של 6 - 7.1/2 מליון ל"י. מזה יש לנו סכום של כ-2 מליון ל"י, מעודפי הקצבות קודמות. אנו מנהלים מו"מ על השתתפות הסוכנות בהשקעות מעברות. נצטרך לדון על תוספת ~~[illegible]~~ למטרה זו. בסעיף זה, נצטרך להקציב לאכסון לפחות 12 מליון ל"י. בקשר עם ההתיקרות, נצטרך להעלות את ההקצבה מ-400 ל-450 ל"י ליחידת דיור רגילה, ומ-500 ל-550 ל"י ליחידת דיור מורחבת לבעלי משפחה. נוסף לכך, עלינו להביא בחשבון את הבנינים הפונקציונאליים. אני לוחץ על הסוכנות היהודית שהיא תשתתף בהוצאות אלו. השבוע תתקיים ישיבה עם אנשי הסוכנות בענין זה. הסוכנות רוצה לצאת לגמרי מכל הדאגה הזאת. יש צורך להבטיח לפחות 20,000 יחידת אכסון, ולפחות 10,000 יחידות שיכון, נוסף לחשבון התקציב הישן. אנו רוצים להתחיל בהזמנות כדי שתהיה לנו אפשרות לבצע את העבודה.

לא הכנסתי לתקציב זה סכומים לשיכון ותיקים. אנו נמצאים במצב מגוחך, בו חלק מהתקציב של השנה הקודמת בסעיף זה לא הוצא לפועל. הלואי ויהיו לנו חמרי בנין במדה מספקת לגמר הבנינים הנמצאים בבניה. אינני יודע ~~[illegible]~~ איזה חלק מהסכום לשיכון ותיקים הוצא לפועל. הפעולה הוצאה לפועל באחוז גבוה ע"י "נוה-עובד" ו"רסקו". אצל האחרים, פחות מ-שליש הבנינים נגמרו. נחוצים לנו חמרים לבניני בתי-ספר. מר רוקח נהל אתי מו"מ; הצעתו היא שהוא ישיג חומרי בנין במחירים של יבוא ללא הקצבת מטבע, כלומר במחירים יקרים פי שתיים או שלוש, בלי תוספת מצד האוצר. הלואי ונשיג חמרים למטרות החיוניות ביותר. עוד נשוב ונוסיף סכומים לשכון הותיקים. ברגע זה, הכנסת סעיף "שיכון ותיקים" היא דמונסטרציה שאין לה ערך. המו"מ על קבלת קרקעות יכול כמובן להמשך.

קשה לי למסור כעת פרטים על ההלואות לרשויות המקומיות ולחברות צבוריות. אני סבור שהסכומים שיינתנו לבניני בתי-ספר וגני ילדים יגיעו ל-25% בערך. הסכומים שיינתנו לסלילת כבישים, לביוב וכו', תלויים במצב העבודה והתעסוקה. במדה שהרשויות המקומיות יכולות להגיש הצעות קונסטרוקטיביות, נדון בהצעות אלה, אולם איננו מתלהבים לבנין אספיתאטרון או איצטדיון. החברות הציבוריות הבאות בחשבון הן: "חברת דרום-אפריקה", "קרת", "רסקו", "פוריה", ו"מקורות". איננו נותנים סכומים לבנין, אלא להכנת שטחים לפיתוח. אנו דנים כעת על פיתוח טבריה. ל"מקורות" נתנו סכום המכסה חלק מההוצאות לשכר העבודה, אך לא את ההוצאות לרכישת צנורות וכו'. החברות הצבוריות אינן מקבלות הלוואות באופן ישיר מהממשלה, אלא דרך הבנק. מלבד א.פ.ב. השקעות, יש עוד בנק אחד או שנים הסוכנים להשתתף בהלואות אלו. הכנסו לא.פ.ב. השקעות 200,000 ל"י וא.פ.ב. השקעות נתן הלואות בסכום של 300,000 ל"י.ע"י כך יכולנו להגדיל את היקף הפעולות. ההלואות האלה קשורות במידה רבה עם בעיות התעסוקה. כרגע אנו מנהלים מו"מ עם הקהק"ל, להעביר, בגבולות התקציב או מחוצה לו, 4,000 משפחות לעבודות שהן ברשת עבודות ההכשרה, לא רק יעור, אלא הכשרת קרקע בדרך כלל. הקהק"ל בקשה הלואה של כמליון ל"י על מנת לבצע את הפעולה הזו. אנו רוצים להקטין מספר עבודות צבוריות אחרות, על מנת לעשות את הפעולה הזו. אני חושש שלא נצליח לעשותה בהיקף כה גדול, מחוסר אפשרות לספק מים. יתכן שנצטרך לצמצם אותה בהתחלה. אנו רוצים להקים

ועד המנהל משותף של כל העבודות הצבוריות, אשר יתאם את עבודת כל המעוניינים. ישנה רשימה של פיזור העולים, אולם היא איננה מדויקת עדיין.

א. בן-אליעזר: האם התכנית להעסיק 4,000 משפחות ע"י הקהק"ל מוגבלת בזמן?

שר האוצר א. קפלן: התכנית המידית היא ל-6 החודשים הקרובים. הקהק"ל חושבת להמשיך את הפעולה גם אח"כ, וברור שהאנשים יוחלפו מדי פעם. התכנית תהיה תכנית של קבע.

איננו יודע איזה פרטים רוצים חברי הועדה שאסור בקשר לבנינים לסוסדות רפואיים ולבתי-ספר. אנו מעוניינים מאד בעידוד הקמת מרפאות ובבתינת הלואות למטרה זו. אין אפשרות להקים בתי-חולים במקומות הקטנים, אבל אפשר להקים מרפאות בישובי עולים חדשים. ישנה הצעה להקים חדרי חולים, אולם אנו חושב שחדרי חולים עלולים להביא לידי אדמיניסטרציה גרועה ביותר.

דובר כאן על הקמת בתי-ספר וגני ילדים. לא אנו קובעים את תכנית חלוקת הכספים, כי אם משרד החנוך מציע לנו תכנית, בהתחשב עם הצרכים הבוערים ביותר ועם הסיכויים להוצאה לפועל. איננו מאמין שנוכל להוציא יותר כסף שנקבע בתקציב. אנו נשוב לדון בשאלת בתי-הספר בעוד חודשים מספר. איננו מוכן להתחייב כעת לתת 100% מן ההוצאות. עירית ירושלים מנהלת מו"מ עם בנקים. אנו איננו פתחים בתי-ספר כי אם רק בנינים פונקציונאליים. בירושלים בקשו 50% מההוצאות לבניני בתי"ס. עלינו להתחשב עם העובדה שיש מקומות אשר להם קשה להשיג הלוואות באופן עצמאי. גם אם רמלה התפתחה מאד בזמן האחרון, הרי עירית רמלה לא תוכל להשיג בעצמה הלוואות, ולכן נצטרך להתיחס אליה בצורה שונה משנתיחס לעיבית תל אביב, או אפילו לעירית ירושלים. עירית ירושלים הגיעה לכך שבנקים רציניים מוכנים להכנס אתה במו"מ. אני יכול להתחייב לתת 100% רק במקומות הנדחים, כגון באר-שבע, עכו, צפת וכו', נצטרך לתת סכומים מסוימים לעדוד בתי המלון. פה עובר זמן רב בין התביעה לבין ההוצאה לפועל, ביחוד כשאנו דורשים שהבונים בעצמם יספקו חסרי בנין.

בתקציב החקלאות אשר בתקציב הפיתוח, תגענה ההשקעות ל-10%, וכל היתר - 90% - יוצא להלוואות. איננו רוצה ברגע זה להגדיל את התקציב הזמני. חשבנו לעשות פעולה ניכרת בענין משקי העזר בשורת נקודות חדשות. ישנה תביעה גדולה למשקי עזר, והדברים בענין זה נתקבלו בכנסת ברצון רב.

י. אפרתי: ההשקעות מתוך תקציב החקלאות יכולות להגיע ל-800,000 ל"י, לבנינים אשר בידי הממשלה. כל הסכום הנותר יוצא להלוואות.

שר האוצר א. קפלן: נסינו להשיג מחו"ל, משויצריה ומשבדיה הלוואות באמצעות הקהק"ל. יש לנו סיכויים לקבל משהו בכיון זה.

כדי למנוע כל אי-הבנה, אני מציע לכתוב "בנק ישראלי לחקלאות", במקום "מוסד לאשראי". לא רצינו להקים בנק לתעשיה. ברור שאנו רוצים להקציב סכומים גם לבעלי מלאכה ולבעלי תעשיה, כהלוואות. סעיף זה כולל גם את בתי-המלאכה שעיריות מקימות ומשכירות, ודבר זה יענין בודאי את מר רוקח. במקרה אחד ישנו הסכם עם חברת "פי.אי.סי." הרוצה להכנס רק לאזורים מרוחקים. אנו מעוניינים בזה מאד.

א. בן-אליעזר: האם התכנית הכוללת לבעלי-מלאכה נכללת בסעיף "הלוואות לרכישת ציוד תעשייתי", בסכום של 2 מליון ל"י?

<u>שר האוצר א. קפלן:</u> יש בסעיף זה סכומים לא גדולים למטרה זו. בעלי המלאכה רוצים על-פי-רוב לקבל הלוואות קטנות, מה שיותר קשה לביצוע.

צרפת מוכנה למכור לנו מכונות, אך לא חמרי גלם.

בסעיף "קרנות ומפעלים שונים", נכללים מפעלים שונים. אחד המפעלים הוא מפעל "קורנוב" - התחלת הנחת הצינור בנגב - שיעלה עד 600,000 ל"י. הצנור קשור עם מפעל מים, והוא קרוב לשטחים בהם יש מחצבות. אנו מנסים להגיע לידי הסכם שמפעל זה יהיה מעורב, ויהיה שייך ב-שני שלישים לממשלה ובשליש אחד ל"מקורות". מפעל נוסף בסעיף זה, הוא הקו המקביל לירושלים, בקשר להבאת מים לעיר. כנראה שאם לא נוסיף קו מקביל, בעמוד בעוד שנתיים בערך בפני מצב של חוסר מים בעיר, בגלל גידול האוכלוסיה. נוסף לערכו המעשי, יש לצנור כזה גם ערך אסטרטגי. אם אנו רוצים שצנור זה יהיה מוכן בעוד שנה או שנתיים, אליבו להתחיל כעת בהנחת הקו. את הקו השני אנו רוצים להעביר בדרך החדשה-הישבה לירושלים. אנו רוצים גם לפתח את התעשיה בירושלים, ופיתוח זה דורש מים. המפעל כולו, מלבד הצנורות, יעלה 800,000 ל"י. לתקציב הנוכחי אני מכניס סכום של 300,000 ל"י על חשבון הפעולה הזאת. למפעל "קורנוב" אני מכניס לתקציב זה בין 300,000 עד 600,000 ל"י. איננו קובע את הסכום בקשר ליעור, אך כרגע אני מכניס לתקציב 300,000 או 400,000 ל"י.

בכונתנו להקים בנגב חברה מרכזית, אשר תהיינה לה חברות משנה, לשם פיתוח מחצבי הנגב. הכונה היא להקים תחילה את החברה המרכזית. במחצית השנה הקרובה, אני מציע בסעיף זה סכום של 500,000 ל"י, להתחלת הפעולה. ההנהלה של החברה המרכזית מורכבת מאנשי כלכלה בארץ: ד"ר א. ברט, מר שינקר, ד"ר יוסף שפירא והלל דן; משני אנשים, מנהל וסגנו: בלומנפלד ודורי; ומספר נציגים שהם מנהלים כלליים של משרדי ממשלה; מר הורוביץ מהאוצר, מר הולנדר ממסחר ותעשיה, מר פינקלשטין ממשרד העבודה ועוד. ביום חמישי תתקיים הישיבה הראשונה של ההנהלה הזאת. יהיו תפקידים אשר החברה המרכזית תצטרך למלאותם, ויהיו תפקידים אחרים אשר ימסרו לחברות משנה. תהיה חברת משנה להשגת פוספטים ולהעשרת פוספטים; תהיה חברת משנה לייצור קאולין ולייצור זכוכית מחול. נקנו מכונות להקמת בתי-חרושת. ביצור הזכוכית יטפלו המוסדות המטפלים כיום בחרסינה. הוצאות החברות המשנה תהיינה על חשבון ואנו נצטרך להקציב את מניותינו דרך החברה המרכזית. לחברה זו נמסר גם היצוג של הממשלה בבית החרושת הגדול לזבלים ההולך ונבנה בחיפה.

מכאן אני עובר למחקרים. נערכים מחקרים בשטחים שונים; יש תקוה - איננו יודע אם היא מבוססת - שנוכל במשך השנה הזאת לפתח את הנחושת הדרושה לתיצרוכת מקומית, כלומר, כמה אלפי טונות. מתנהל מחקר בשטח המנגן, אולם עומדת השאלה, אם חומר זה נמצא בארץ בכמויות כדאיות לניצול. את תוצאות המחקר הזה נדע רק בעוד חדשים מספר. מתנהל מחקר נוסף, בענין הגפרית (סולפור), וכן נערך מחקר בנוגע לאספלט, ומחקר נוסף בענין החולה. יש דעה שבשכבות עמוקות יותר בחולה יש חומר שכדאי לנצלו. חלק מן המחקרים האלה נמצאים בסטדיה של אפשרות של ניצול מסחרי, וחלק מהם נמצא עדיין במצב של מחקר. במידה שהמחקרים יצליחו, תוקמנה חברות משנה אשר תטפלנה באופן ישיר בניצול החומרים. החברה המרכזית, חברת האם, מורכבת רק מאנשי ממשלה. במשך ששת החדשים הקרובים יכולים להופיע דברים אשר איננו יכולים לראותם עדיין באופק.

הסעיף האחרון, סעיף הרזרבה, חל על כל סעיפי תקציב הפיתוח.

שאלת האוניברסיטה העברית מורכבת משני חלקים: חלק אחד שייך לתקציב הרגיל, וכאשר נדבר על הרזרבה, אפשר יהיה להציע הצעות בענין זה. החלק השני קשור עם בניית בנינים; איננו מאמין שהאוניברסיטה העברית תוכל להקים בנינים במשך החדשים הקרובים. אם המדובר הוא בסכום קטן, תהיה תמיד אפשרות למצוא אותו מתוך הרזרבה. אם המדובר הוא בסכום גדול, הרי הדבר איננו מעשי בין כך, גם מבחינת יכולת הביצוע. כמו בשיכון אזרחי, יש לחכות גם בשכון צבורי.

רציתי שהאחוז הפרוקטיבי בתקציב הפיתוח הזה יהיה בערך 40%, וכך סדרתי את התקציב. אני מציע לא להקטין את האחוז הזה, להיפך, אני רוצה להעלותו. איננו מציע להכניס לתקציב זה סכומים לבניה אשר יקטינו את האחוז הפרודוקטיבי, ואשר אי-אפשר יהיה להוציאם בין כך.

יש שתי צורות לשיתוף הון פרטי: פניה לאוצר או פניה ישירה לחברה. אנו פנינו לקהל, דרך מועצת התאחדות בעלי התעשיה ובכנסת. אני מסכים לכך שהחברה תמסור הודעה לקהל בענין זה.

לפיתוח אילת יש סכום של 200,000 ל"י למשך חצי שנה.

א. בן/אליעזר: למרות הסברת שר האוצר בנוגע לשיכון ותיקים, אני חושב שיש צורך להכניס בתקציב הזה סכום של מליון ל"י לשיכון ותיקים. אני מציע לעשות זאת, ולהוריד את הסכום הזה מסעיף "שיכון עולים".

א. בהיר: אין בידי הצעה למספרים, אבל הייתי רוצה שהממשלה תדון בקשר עם מצב חמרי הבנין, על הפוליטיקה של הבניה בארץ.

היו"ר ד.צ.פנקס: ענין זה נוגע לנו עד כמה שהוא ענין תקציבי. איננו רוצה לקחת לעצמנו סמכויות של ועדת הכלכלה.

י. רוקח: אני מבקש להבטיח בתקציב הפיתוח סכום של 750,000 ל"י לשיכון מפוני יפו.

שר האוצר א. קפלן: איננו יודע מהו הסכום הדרוש למטרה זו, אולם סעיף זה יוכנס בתוך "שיכון עולים".

א. אלישר: אני מציע להקציב סכום של 750,000 ל"י לשיכון נפגעי מלחמה בירושלים.

היו"ר ד.צ. פנקס: לדעתי לא תהיה אפשרות לבצע במשך 6 החדשים הקרובים שיכון ותיקים נוסף, כי לא גמרנו את הקודם. אני חושב ששאלה זו טעונה בירור בענין דרכי הבצוע. אני בדעה ששיכון הותיקים צריך להעשות ע"י הרשויות המקומיות הדואגות לאזרחים, ולא ע"י מפלגות. קיימת התחייבות בענין יפו, ויש לקיימן. ענין ירושלים אולם דחוף, אולם, הלואי ונצליח להכין את הסדורים השובים במשך ששה חדשים.

שר האוצר א. קפלן: בקשר לסעיף "הלואות לרשויות מקומיות להכשרת שטחים בירושלים למטרת שכון נפגעי המלחמה.

אני מוכן להודיע שמהסעיף "הלואות לרשויות מקומיות/ ולחברות צבוריות" ינתן סכום של 500,000 ל"י עד 750,000 ל"י לחברות ציבוריות, וכל השאר ייתן לרשויות המקומיות. מספר החברות הצבוריות אינו מוגבל, ואם תבוא חברה נוספת לאותן החברות שכבר הזכרתי, היא תוכל לקבל הלואה באותם התנאים.

א. בהיר: אני דורש שיהיה ברור שיש להגדיל את הסכום המוקצב ליחידת דיור בשיכון מ-400 עד 500 ל"י. יש להביא זאת בחשבון להבא. עד עתה נתן האוצר רק 400 ל"י.

לפי המקובל עד עתה, הסכומים שהוקצבו לבנינים פונקציונאליים לא כללו חדרי אוכל. אינני רוצה לציין סכום או אחוז, אבל אני רוצה שיהיה ברור שהממשלה בונה את הבנינים האלה. לעת עתה לא הקציבו כל סכום לבנין אף חדר אוכל אחד.

היו"ר ד. צ. פנקס: שר האוצר אמר שהתקציב כולל הוצאות לבנינים פונקציונאליים בתוך הישובים החדשים. אם יהיה צורך בהסברה, אוכל לומר שהשכונים שייבנו לעולים החדשים יכללו את הבנינים הצבוריים, בגבול אחוז מסוים.

י. רוקח: אני מבקש את שר האוצר להסכים לתת לעיריות 70% מההוצאות לבנינים רפואיים, כהלואות, ולא -50%, כדי להקל עלינו בהשגת הכסף.

היו"ר ד. צ. פנקס: בענין זה יהיה צורך במו"מ נפרד עם כל מקום ומקום. אני מבקש ששר האוצר יודיע ששום עיריה לא תקבל הלואה מבנק אם לא יהיה לכך אישור מהאוצר.

שר האוצר א. קפלן: אני יכול להודיע שאנו נהיה מוכנים לעזור ולשתף פעולה עם העיריות בהשגת ההלואות לבנינים רפואיים.

א. בן-אליעזר: אני מציע להגדיל את הסכום בסעיף „בנינים רפואיים" עד למיליון ל"י. אני סבור שאפשר יהיה להעביר סכום של 400,000 ל"י מסעיף „עבודות צבוריות" לבניית בנינים רפואיים, כי בניית הבנינים הרפואיים תוכל לספק תעסוקה לא פחות מהעבודות הצבוריות. מושב שאנשים יעבדו בהקמת בנינים הכרחיים וחיוניים ביותר, מאשר בסלילת כבישים שאין להם ערך איסטראטגי בארץ.

י. פינקלשטיין: בדרך כלל, אנו מוכרחים לחפש איזון בין הבנייה הדורשת חומר מצוי בצמצום רב, לבין בניית אוביקטים אשר החומר להקמתם ניתן להיות מושג. הבנינים הרפואיים דורשים להקמתם לא רק חומרי בנין, אלא גם חומרי ציוד וחומרים סניטריים שקשה להשיגם. הלואי ונוכל להכנס לבניית בנינים רפואיים בסכום של 600,000 ל"י במשך ששת החדשים הקרובים, בצורה ממשית. אם תהיה אפשרות לבנות יותר, לא יהיה כל קושי להעביר סכומים מסעיף לסעיף.

י. רוקח: אני מציע לאשר את הסכום של 600,000 ל"י לבנינים רפואיים, מתוך הנחה שיש הסכמה כללית בועדה שבגמר תקופת התקציב יוקצב סכום דומה בסעיף זה, כדי שתהיה אפשרות להתחיל בפעולה בהיקף רחב.

א. בן-אליעזר: בנינים רפואיים לא יוקמו ע"י הממשלה באופן ישיר, אלא בחלק גדול ע"י העיריות וע"י קופות החולים הקיימות. אני עומד על הצעתי בענין זה.

י. רוקח: אני מבקש להוסיף סעיף „בנינים סוציאליים" להקמת בנינים לילדים פושעים ועבריינים, לתיקונות עזובים וכו'. יש מחסור גדול בבנינים אלה. אני מבטיח לשר האוצר שהקמת בנינים כאלה עלולה לחסוך חלק גדול מבתי-הסהר בעתיד.

היו"ר ד. צ. פנקס: נחזור לדון בהצעה זו.

ש. דיין: בהתישבות העולים, יש צורך בבנינים רפואיים ובמועדונים לנוער. לא היה כל עדוד לכך עד עכשו.

היו"ר ד. צ. פנקס: איננו סבור שאפשר לקבל את הצעת מר בן-אליעזר, בקשר להעברת ~~[illegible]~~ 400,000 ל"י מ„עבודות צבוריות" ל„בנינים רפואיים". אני מניח שאם יתברר שתהיה אפשרות להעביר סכומים מסעיף „עבודות צבוריות" לסעיפים אחרים, בלי להקטין את התעסוקה, נוכל לעשות זאת. אשר להצעת מר רוקח, אני סבור שאפשר לקבלה בניסוח זה: הועדה תרשום לפניה שמכירים בצורך בריבוי

בבניית בנינים רפואיים, והועדה מבקשת להביא בחשבון את המשכת הפעולה בהיקף יותר רחב, עד כמה שאפשר, במחצית השניה של השנה, לפי התקציב אשר יוגש אז. ניסוח זה אינו מחייב את הכנסת השניה, כי אין לנו סמכות לכך. אולם, נוכל ללוות את החלטתנו בהמלצה זו.

ס י כ ו ם: הסעיף „בנינים רפואיים" אושר בסך 600,000 ל"י. הוחלט ללוות את ההחלטה על אישור הסעיף, בהמלצה להרבות בבנינים רפואיים ככל האפשר במחצית השניה של השנה, ולהביא בחשבון את המשכת הפעולה בשטח הזה בסידה רחבה עד כמה שאפשר.

היו"ר ד. צ. פנקס: ברור לי שלא יוציאו מיליון ל"י לבניני בתי ספר במשך מחצית השנה הקרובה. הרשויות המקומיות צריכות לדעת, מה התכניות והאפשרויות שלהן. משום כך אני מציע שתינתן אפשרות חוקית לשר האוצר להתחייב על עוד מיליון ל"י, כדי לאפשר כל תכנית שתובא, לבנינים חינוכיים ומוסדות חינוך, בגבול של שני מיליון ל"י.

שר האוצר א. קפלן: אני מציע שהועדה תחליט להרשות לי לחתום על חוזים בהיקף יותר רחב מהסכום המוצע בסעיף זה, כדי לאפשר את המשכת הפעולה. אינני רואה צורך לכתוב זאת בחוק.

היו"ר, ד.צ. פנקס: אפשר להכין תכניות לשנת הלימודים הבאה על-יסוד שני מיליון ל"י, לא בסכום הוצאה ממש אלא בהיקף התכניות. האוצר יצטרך לאשר את התכניות, בהתחשב עם משרד הפנים ומשרד החינוך.

א. אלישר: אני מקבל זאת, בתנאי שתינתן בעניינים אלה זכות קדימה לחמרי בנין. אחרת אדרוש שיירשם סכום של שני מיליון ל"י בתקציב בסעיף זה, ושתהיה המלצה מטעם ועדת הכספים לתת זכות קדימה לחמרי בנין.

ס י כ ו ם: הוחלט לאשר את הסכום של מיליון ל"י בסעיף "הלוואות להקמת מוסדות חינוך", וניתנה לשר האוצר אפשרות לחתום על חוזים בגבול שני מיליון ל"י לקראת שנת הלימודים החדשה. הסעיף ייקרא "הלוואות להקמת מוסדות חינוך", ויכלול בתי-ספר, גני-ילדים, בתי-ספר לנוער העובד ומועדונים לתלמידי בתי-ספר.

נדחתה הצעת חבר-הכנסת אלישר לרשום בתקציב לשנת החדשים סכום של שני מיליון ל"י למוסדות חינוך, ולהסליק על מתן זכות עדיפות לנתינת חמרי בנין.

א. בן-אליעזר: אני מצטער על כך שאין לפנינו פירוט מלא של תקציב הפיתוח. אני מציע להקטין את הסכום בסעיף "כבישים ועבודות צבוריות" ב-750,000 ל"י, ולהקציב מסכום זה -400,000 ל"י לתוספת למרפאות (כפי שהצעתי כבר בסעיף "בנינים רפואיים") ו-350,000 ל"י להקמת משקי-עזר בסעיף "חקלאות".

י. רוקח: אני מציע שהסעיף ייקרא "כבישים, עבודות צבוריות ושיפורים בתנועה". אני דורש שלכנסת יופיע פירוט יותר גחל של הסעיף הזה.

היו"ר, ד.צ. פנקס: אני סבור שהסעיף יכול להמשיך להיקרא "כבישים ועבודות צבוריות אחרות", כולל התכנית של הקרן הקיימת בענין הכשרת קרקע ותכניות מים אך לא בענין ייעור.

ס י כ ו ם : הועדה אישרה את הסעיף "כבישים ועבודות צבוריות אחרות" בסכום של -3,000,000 ל"י, ודחתה את הצעת חבר-הכנסת בן-אליעזר להוריד מסעיף זה -750,000 ל"י על-מנת להעבירם לסעיף "בנינים דפואיים" ולסעיף "חקלאות".

היו"ר, ד.צ. פנקס: אנו עוברים לסעיף "עידוד התיירות".

ס י כ ו ם : הסעיף אושר.

היו"ר, ד.צ. פנקס: אנו עוברים לסעיף "חקלאות".

א. בהיר: עד עתה היה נהוג שמשקי התקציב של הסוכנות היהודית לא היו נכנסים לתקציב. אינני מדבר על מתן ערבויות, אלא על הסכומים שניתנו. בקשר עם הרחבת הפיתוח והרחבת הייצור במשקים יותר צעירים, וכל הקשור בכך, יש להכניס סעיף לתקציב שייתן ביטוי לפעולות המיוחדות הנעשות בשטח זה. אינני רוצה להגביל את מספר המשקים.

שר האוצר, א.קפלן: את הכסף אנו נותנים בצורת הלוואות דרך בנקים או דרך מוסדות כספיים אחרים. הבנקים טוענים שיש משקים צעירים שאינם יכולים לקבל הלואה. אני מציע לא להכניס סכומים עבור המשקים האלה. תמיכה כזאת אינה צריכה לבוא מתקציב הפיתוח.

היו"ר, ד.צ. פנקס: אני מציע שתהיה שיחה בועדה על ביצוע הסכום בסעיף "השקעות והלוואות".

י. רוקח: אני דורש שיינתן לנו פירוט של הסעיף הזה, כי אי-אפשר לכלול 5,300,000 ל"י בסעיף אחד.

שר האוצר, א. קפלן: לאוצר מותר להעביר סכומים מסעיף לסעיף, ולכן אינני מתנגד לכך שסעיף זה יחולק למספר סעיפים.

היו"ר, ד.צ. פנקס: אני מבקש להכניס את פירוט הסעיף הזה לתקציב.

א. בן-אליעזר: יש לי הסתייגות לא בקשר לסכום עצמו, אלא בקשר לצורת העמדתו. קבלנו הסברה שמתוך הסכום הזה, 10% בערך ילכו להשקעות, והיתר ייסמר כהלוואות. ישנו סעיף "מוסד אשראי לחקלאות". אני מציע להפריד בין השקעות לבין הלוואות, ולהעביר דרך המוסד לאשראי את הסכומים אאאא שייסמרו כהלוואות.

היו"ר, ד.צ. פנקס: את השם "מוסד אשראי לחקלאות" אנו משנים בשם "בנק ישראלי לחקלאות". הבנק ישתמש בהון מניות על-מנת לתת הלוואות קטנות לזמנים ארוכים. הסכומים האחרים יינתנו ככל האפשר באמצעות המוסד הזה.

א. בן-אליעזר: מדוע "ככל האפשר"? צריכה להיות שיטה קבועה בענין זה.

שר האוצר, א.קפלן: אנו רוצים לקבוע כי יהיה סעיף אחד, הסוכנות היהודית, אשר לא יעבור דרך הבנק. שתי סיבות לדבר: א. איננו רוצים להכביד על הבנק; ב. איננו רוצים להכביד על הסוכנות היהודית. אינני מעונין שהבנק יתן בבת-אחת הלואה של מיליון וחצי או מיליון לירות. לא אתערב בפתן ההלואות על-ידי הבנק, אבל אני רוצה לקבוע איזה סכומים יכולים להינתן בערך, ולאיזה מטרות.

היו"ר, ד.צ. פנקס: גם אני סבין שהכספים שיועברו לסוכנות היהודית אינם מוכרחים לעבור דרך הבנק. קל יותר לנהל את המשא-ומתן, גם בנוגע לכסף ישראלי וגם בנוגע לחמרי חוץ ולמטבע זר, בין הממשלה והסוכנות, לא באמצעות בנק.

ס י כ ו ם :

הועדה תקבל פירוט נוסף של הסעיף "חקלאות" בתקציב הפיתוח לשנה חדשים. הסעיף "מוסד אשראי לחקלאות" יקרא "בנק ישראלי לחקלאות". עד כמה שאפשר, תועברנה ההלואות לחקלאות דרך הבנק הזה. ההלואות לסוכנות לא תעבורנה דרך הבנק.

מר בן-אליעזר מוסר לעצמו זכות להסתייגות, ומציע שכל ההלואות בסעיף "חקלאות" תינתנה באמצעות הבנק הישראלי לחקלאות.

י. רוקח: בסעיף "הלואות לבניני תעשיה", אני מציע להוסיף "כולל רשויות מקומיות".

א. בהיר: אני מציע לכתוב "בעיר ובכפר". לעת-עתה לא היו אזורי תעשיה במועצות אזוריות. אני רוצה שיהיה מוסכם אשפיזור התעשיה הוא רצוי. עד עכשיו לא נתנה אף הלואה אחת בתעשיה במועצות אזוריות, ואני רוצה שדבר זה יובא בחשבון להבא.

היו"ר, ד.צ. פנקס: איננו מציע לפרט את הסעיף הזה יותר מדי, כי הפירוט איננו מוסיף מאומה. לעומת זאת, הלואות לפיתוח אזורי תעשיה ומלאכה" כולל גם את הצעת שר רוקח וגם את הצעת שר בהיר. אני מציע להסתפק בזה שנודיע בכנסת שאזורי התעשיה יפותחו בחלקים שונים של הארץ, גם בערים וגם בכפרים, במועצות האזוריות ובר/שויות המקומיות.

שר האוצר, א.קפלן: הסעיף "הלואות לרכישת ציוד תעשייתי", כולל לא רק הלואות כי אם גם השקעות. ההלואות ניתנות לתעשיה זעירה בשיתוף עם הבנקים.

היו"ר, ד.צ. פנקס: שמעתי תלונה ממוסדות שונים על כך שתמיד התנהל המשא-ומתן בקשר להלואות לתעשיה, רק עם בנק אפ"ב. המוסדות שהתלוננו טוענים שעל-ידי כך מושכים את הלקוחות שלהם לאפ"ב. הם טוענים שהם מוכנים להשתתף בהלואות כמו אפ"ב. חשבתי, שהסעיף "הלואות לתעשיה בשיתוף עם בנקים" בא לענות על תביעה זו.

א. בהיר: אני מציע להוסיף לשם הסעיף את המלה "השקעות".

שר האוצר, א.קפלן: אני מוכן לעשות זאת בסעיף "הלוואות לרכישת ציוד תעשייתי", אך לא בסעיף "הלוואות לתעשיה בשיתוף עם בנקים".

פ. נפתלי: האם הממשלה אינה רוצה להשתתף בהון בעידוד מפעלים שונים?

שר האוצר, א.קפלן: מצדי ישנה נכונות לכך. איננו מציע לשנות את הפרופורציה.

א. בן-אליעזר: אני רוצה להציע הצעה שכבר הבאתי אותה מספר פעמים. אנו חושבים שיש להקים בנק ישראלי לתעשיה. בנק כזה יפטור אותנו מלעמוד בפני אותם הסעיפים שאנו עומדים בפניהם עכשיו, סעיפי הלוואות וכו', בלי שתהיה לנו אפשרות לקבוע על-ידי מי ניתנות ההלוואות, באיזה תנאים וכו'. השיטה של נתינת הלוואות לתעשיה בשיתוף עם בנקים, אינה מתאימה לצרכים. יש להקים בנק ממלכתי, כדי שענין התעשיה לא יסבול מתנאים ספסריים בנתינת ההלוואות. בנק ישראלי לתעשיה ישנה את פני הדברים, ויוכל להכריח בנקים אחרים לתת הלוואות בתנאים מתאימים ולא בתנאים הקיימים היום. איננו מדבר על הסכום, אולם אשמורת לעצמי זכות להסתייגות על עצם הענין. אני מציע לכתוב במקום: "אוצר ותעשיה בערבון-מוגבל" "הקמת בנק ישראלי לתעשיה". להצעה זו נצרף גם סכומים.

י. רוקח: אני רוצה להציע בסעיף "הלוואות לרכישת ציוד תעשייתי", להוסיף גם "הלוואות למוסדות חינוך מקצועיים".

היו"ר, ד.צ. פנקס: הבנק ליבוא ויצוא באמריקה מתנגד לכך, כי הוא מסכים לתת את ההלוואות רק לפי שמכניס הכנסות. אפשר לקבל את הכסף הזה מהממשלה, אך לא מהמילווה. אי-אפשר לכתוב כאן "ציוד למוסדות חינוך". אם המדובר הוא בהקצבה, הרי צריך לבוא סעיף נפרד כהקצבה, ואם כהלוואה, צריך הסכום להיכלל בסעיף "הלוואות לרשויות מקומיות".

שר האוצר, א.קפלן: בקשר לבנק תעשייתי נדון לקראת התקציב הבא.

ס י כ ו ם :

הסעיף "תעשיה" בסך -.4,300,000 ל"י אושר על-ידי הועדה. הוחלט להוסיף את המלה "השקעות" בסעיף "הלוואות לרכישת ציוד תעשייתי". הוחלט להוסיף את המלה "אחרים" בסוף הסעיף "הלוואות לתעשיה בשיתוף עם בנקים". בדחתה הצעת חבר-הכנסת בן-אליעזר לכתוב במקום "אוצר לתעשיה בערבון-מוגבל", "הקמת בנק ישראלי לתעשיה". מר בן-אליעזר שומר לעצמו זכות להסתייגות להצעה זו. יושב-ראש הועדה יסור בהודעתו בכנסת שהסעיף "הלוואות לפיתוח אזורי תעשיה", כולל את אזורי הכפר ואזורי העיר, את הרשויות המקומיות והמועצות האזוריות.

היו"ר, ד.צ. פנקס: אנו עוברים לסעיף "תחבורה".

י. רוקח: פעם אישרנו הלואה לרכישת מכשירי-טלפון. מה תוצאות ההלואה הזאת? אני יודע שיש מחסור גדול במכשירי-טלפון.

ישיבת ועדת הכספים
27.3.51

רט/אט.

שר האוצר, א. קפלן: חלק מההלואה למכשירי טלפון מוצא לפועל. בבלגיה נתנו לנו מכשירים, אולם אנגליה ~~דורשת~~ מוכנה לתת הלואה רק לשנתיים ולא לזמן ארוך יותר, מה שאינו רצוי לנו.

א. בן-אליעזר: אני דורש לקבל הסברה בענין נמל חיפה. אני מציע למחוק את הסעיף "ספנות ותעופה", כי הספנות והתעופה צריכות להיות פתוחות להשקעות אזרחים.

שר האוצר, א. קפלן: חברות תעופה וספנות פתוחות להשקעות אזרחים. איש אינו מפריע למשקיעים.

א. בהיר: האם הסכום הזה של -.250,000 ל"י אינו קטן מדי, בהשואה לתכניות להרחבת שני מפעלים אלה? מה בדבר אניית הנוסעים שעמדו לרכוש? הייתי מציע להקדיש לנושא זה שיחה מיוחדת.

שר האוצר, א. קפלן: רכישת אניית הנוסעים לא תצא לפועל, כי אין לנו אפשרות לאתחייב על שלשת-רבעי מיליון לירות שטרלינג. אנו נחנקים. אני מוכן להעמיד לרשות אניה זו את כל ההכנסות ממטבע חוץ, שתהיינה מאניה זו, אולם אינני יכול להוציא כרגע סכום כה גדול. הסכום המוצע בסעיף ~~[illegible]~~ "ספנות ותעופה" הוא קטן; הסכום יועבר להרחבת שדות-תעופה. אינני יודע בדיוק מה חושבים לעשות בספנות, אבל אם תהיה דרישה מסויימת, נוכל למלאתה.

היו"ר, ד.צ. פנקס: רצוי לברר, למה התכוונו במלה "ספנות". האם נכלל בסכום זה סכום להשתתפות בהרחבת חברת "אל-על"?

שר האוצר, א. קפלן: קיימת אפשרות כזאת. לא החלטנו ש"אל-על", תהיה חברה ממשלתית בלבד, והייתי מקבל ברצון שותפים לחברה זו. הכסף בסעיף זה יכול להינתן גם כהלואה ולא רק כהשתתפות. "אל-על" קיבלה את רוב כספה מהבנק ליבוא ויצוא, מתוך המסגרת המילווה האמריקני בסך 100 מיליון דולר.

י. רוקח: אני מציע להוריד מהסעיף "דאר, טלפון וטלגרף", סכום של -.10,000 ל"י, כדי שתהיה לי אפשרות להסתייג.

ס י כ ו ם :

הסעיף "תחבורה", אושר על-ידי הועדה. מר בן-אליעזר שומר לעצמו זכות להסתייגות ומציע למחוק את הסעיף "ספנות ותעופה". חבר-הכנסת רוקח שומר לעצמו זכות להסתייגות ומציע להוריד בסעיף "דאר, טלגרף וטלפון" -.10,000 ל"י.

היו"ר, ד.צ. פנקס: אנו עוברים לסעיף "קרנות למפעלים שונים", ורזרבה. הרזרבה האם שר האוצר סבור שאפשר יהיה להעמיד את ~~[illegible]~~ על 2 מיליון ל"י, ולהוריד ממנה -.200,000 ל"י, להקמת בנינים למטרות סוציאליות?

ישיבת ועדת הכספים
27.3.51

רט/אט.

ס י כ ו ם : הסעיף „קרנות למפעלים שונים" אושר.

מהרזרבה הוחלט להוריד סכום של 200,000 ל"י לבנינים למטרות סוציאליות (להחזקת נוער, לפנימיות לילדים עזובים, לילדים פושעים ועבריינים, וכו'), ולהעמיד את הרזרבה על סכום של שני מיליון ל"י.

י. רוקח: אני מציע להקציב סכום של 100,000 ל"י לציוד לבתי-ספר מקצועיים למלאכה.

שר האוצר, א. קפלן: אני מודיע שאני מוכן להכניס סכום של 100,000 ל"י, בגבולות ההלואות לרשויות המקומיות, לרכישת ציוד לבתי-ספר מקצועיים למלאכה.

י. רוקח: אני מבקש שהועדה תקבל החלטה כללית, שכאשר מאשרים הלואות למוסדות כמו העיריות, יש לתת להם זכות עדיפות לחמרי בנין.

היו"ר, ד.צ. פנקס: כל החלטה כזאת לא תוכל להועיל כרגע. אחרי שפורסם בעתון שישנה ועדה הקובעת עדיפויות, לא אוכל לקבל החלטה ברוח שמציע מר רוקח, בלי לראות את לוח העדיפויות ובלי לנהל משא-ומתן עם אלה שקבעו אותו. שר האוצר אמר לי ששאלת הכסף בקשר לרשויות המקומיות לא תהווה בעיה, אולם שאלת השגת חמרי בנין תהווה בעיה חמורה. באתי בדברים עם משרד המסחר והתעשיה, XXXXXXX והגשתי פרטים על המצב בעירית תל-אביב. כשאקבל תשובה, אדע מהו החומר העומד לרשותנו. על-כל-פנים, אינני יכול להתנות את קבלת הכסף בתנאים שיש לברר עדיין.

י. רוקח: לדעתי יש לתת לעיריות זכות עדיפות, כמו לשיכון עולים.

היו"ר, ד.צ. פנקס: אינני רואה אפשרות לסכם זאת בסעיף זה. אני מוכן לבקש זימון של הגורמים המעוניינים, ואז נראה מה לעשות.

א. הרצפלד: בשני הסעיפים, 41(2)(הלואות לרשויות מקומיות ולחברות צבוריות) ו-41(4) (עבודות צבוריות), מוקדשים הסכומים לעבודות צבוריות. אני רוצה שיהיה ברור שכל הכסף שיוצא להכשרת קרקע יועבר רק על-ידי הקרן הקיימת, בלי כל אינסטנציה נוספת. יש לי טעמים רבים לדבר. אינני גורס שיכול להיות מוסד שלישי, מוסד מקביל בענין זה, במחירים שונים. אם הסכום יועבר דרך הקרן הקיימת הוא ייחשב כהלואה, אך אם יועבר XXX דרך המדינה ייחשב כהשקעה. אנו מקבלים רושם כאילו יש בענין זה התחרות אשר אין בה צורך, ויש לשל את הרושם הזה.

מה דעת שר האוצר בקשר לכל ההלואות שניתנו במשך השנתיים האחרונות בסעיפי הפיתוח? האם אפשר לסדר את הדברים כך שכל ההלואות מלבד לסוכנות, תועברנה דרך הבנק הישראלי לחקלאות? האם מתנהלים דיונים על כך?

הערה שלישית, ביחס לסעיף "שיכון עולים". בפעם שעברה הסכמנו ש-5% מתוך הכסף בסעיף זה עוברים לשיכון חיילים. אני רוצה שהדבר יהיה כתוב ומוחלט, ושלא יהיה לי דין ודברים עם אחרים בשעת ההוצאה לפועל, כי בשנה שעברה הסכמתי לאחוז מוגבל ולא קבלתי מה שרציתי לקבל. אני מציע שתהיה רשות למשרד העבודה להקציב 5% מן הסעיף "שיכון עולים" לשיכון חיילים.

שר האוצר א. קפלן: לפי מידת השפעתי, אנסה להשפיע שירכזו את כל הפשרות הקרקע; אינני מדבר ברגע זה על ייעור, אולם, אני סבור שיש לרכז גם את הייעור. אני מציע למר הרצפלד לבוא לישיבה משותפת שתתקיים בענין זה, בשם הקק"ל. אינני מציע לקבל כעת כל החלטה בענין זה.

אנו נותנים הלוואות משני מקורות: מהמילווה האמריקני ומשטרי מקרקעים. כשאני כותב שאשתמש ב"תקבולים מיוחדים", הריני מתכוון לסכומים שעלי להחזיר לבנק באמריקה, אלא שבינתיים אנו יכולים להשתמש בהם באופן זמני.

אשר לחיילים, אני מציע לא לקבל כעת החלטה בענין זה, כי אם לשבת עם מר פינקלשטיין ולדון בפרטי השאלה. אינני רוצה להיות המתווך בין שני משרדים.

א. הרצפלד: אני מציע שבסעיף "חקלאות" נקבע שבין מיליון למיליון ורבע לירות יוצאו להתישבות החדשה. מדוע צריך שר האוצר לשנות, אפילו לעומת מה שהיה בשנה שעברה, ביחוד כעת, כשהמחירים עלו. אני מציע להשאיר סכום כדאשתקד בסך מיליון וחצי ל"י לחצי שנה למטרה זו.

שר האוצר, א. קפלן: אני מוכן לכך, אבל אני חושב שלסוכנות יהיה יותר כסף למטרה זו.

א. הרצפלד: לסוכנות אין אף פרוטה למטרה זו. כשעמדה על-הפרק שאלת הקמת 10 נקודות במשך החודש הבא, הודיע גזבר הסוכנות שאין לו תקציב.

היו"ר, ד.צ. פנקס: הבירורים האלה אינם צריכים להי עשות כרגע, אלא כאשר יהיה פירוט של הסעיף "חקלאות".

שר האוצר, א. קפלן: אני מציע לכתוב שסכום של 2,300,000 ל"י יירשם למטרה שעליה דיבר מר הרצפלד.

י. רוקח: אינני מסכים עם מר הרצפלד בשאלת הכשרת קרקעות. יש קרקעות שאינן של הקרן הקיימת.

שר האוצר, א. קפלן: מר הרצפלד דיבר על קרקע חקלאית.

==========

היו"ר, ד.צ. פנקס: אנו עוברים לאומדן ההכנסות לכיסוי תקציב הפיתוח.

א. בן-אליעזר: אני מציע להעמיד את הסעיף "שטרי מקרקעים" על סכום של לא יותר מ-5,000,000 ל"י. אני מציע לרשום את הסכום ~~[illegible]~~ בסעיף "מילוות בארץ ובחוץ-לארץ". הייתי מבקש הסברה בקשר לסעיף "תקבולים מיוחדים".

ישיבת ועדת הכספים
27.3.51

רש/אש.

אני מציע להוסיף סעיף שייקרא "מכירת קרקע" בסך של 5 מיליון ל"י.

שר האוצר, א.קפלן: "תקבולים מיוחדים" פירושו אותם הכספים מהמילווה האמריקנית וממילוות אחרות שאנשים משלמים למדינה לפני שמגיע זמן הפרעון.

הייתי מקבל ברצון רב את ההצעה להוסיף 5 מיליון ל"י, כפי שמציע מר בן-אליעזר. אשמח מאד אם יתברר לנו במשך השנה שקבלנו כספים ממקורות אחרים, ואז באופן אוטומטי נפדה בכספים אלה שטרי מקרקעים.

ש. נפתלי: האם איננו יכולים לבטא את הרעיון של שר האוצר, על-ידי כך שנכתוב בסעיף הראשון "שטרי מקרקעין או מכירת קרקע"?

אני רוצה למצוא ביטוי לרעיון, שאם אנו קובעים סכום של עשרה מיליון לירות משטרי מקרקעין, אין הכרח שכל הסכום הזה xxxxxxxx יתקבל דוקא משטרי מקרקעין.

היו"ר, ד.צ. פנקס: טרם ברור לנו לאן תועבר ההכנסה מן המכירות של קרקעות. אני מבין שיש כאן שאלה חוקית, אם אנו רוצים או יכולים להשתמש כמקור להכנסה בתקציב הפיתוח, בכספים שייכנסו ממכירת מגרשים. כספים כאלה צריכים להיות רשומים בתקציב.

שר האוצר, א.קפלן: הצעתו של מר נפתלי תעורר ויכוח. אני מציע לכתוב "הכנסות מרשות הפיתוח".

א. בן-אליעזר: אני מתנגד לכך.

א. בהיר: אני סבור שבמשך חצי שנה יהיה לנו סכום גדול מ-22 מיליון ל"י ממילוות בארץ ובחוץ-לארץ. אנו צריכים להסביר שהסכום בסעיף "שטרי מקרקעין", יבוא רק במקרה שלא תהיינה הכנסות אחרות ממילוות. אין לנו צורך לבטא את הדבר על-ידי מכירת קרקעות או מגרשים. אני מסכים לכתוב "הכנסות מרשות הפיתוח", אולם הסכמתי מותנית בהסברת היושב-ראש.

י. רוקח: אפשר לכתוב בסעיף "שטרי מקרקעין", סכום של שבעה מיליון ל"י, ולהוסיף 3 מיליון ל"י לסעיף "מילוות בארץ ובחוץ-לארץ".

שר האוצר, א. קפלן: במידה שנגבה יותר מן המילוות, נקטין את כמות שטרי המקרקעין. איננו רוצה להפסיק את העבודה במשך ששת החדשים הקרובים. ברשות הפיתוח יש כבר סכומים מסויימים שאפשר לקחת. אם לא יהיה תקציב במידה מספקת בתקציב ההוצאות, לא תהיה אפשרות להוציא סכומים.

א. בהיר: אני מציע להכניס את המלים "רשות פיתוח" בסעיף 2, "מילוות בארץ ובחוץ-לארץ". איננו רוצה להקטין כרגע את שטרי המקרקעין, כי איננו רוצה שנעמוד במצב של חוסר אפשרות של ביצוע פעולות. תמיד תהיה לנו אפשרות להקטין את הסעיף הזה.

ש. נפתלי: אין אני רוצה להגביל את אפשרות שר האוצר והמדינה להשתמש בשטרי מקרקעין, את הדבר

פ. נפתלי:

דרוש. רציתי להוסיף את התוספת הזאת בסעיף 1, כדי שיהיה ברור שהסכום של עשרה מיליון לירות משתרי מקרקעין, אינו אלא המקסימום של שטרי מקרקעין שנוכל להוציא במשך חצי שנה. איננו חייבים להוציא את הסכום כלו. דבר זה אינו בעל ערך מכריע, אולם התכונה היא לצד הצעתי.

י. רוקח: אני מציע כמעט כל שנה לסכור אדמות על-מנת לכסות את תקציב הבטחון. אני חושב שדבר זה כדאי. אולם, אני בדעה שלגבי הכנסות מרשות הפתוח, צריכה להיות תכנית נפרדת, שאין לה קשר עם מערבולת הדברים שאנו עושים בתקציבים האחרים. מכספי רשות הפיתוח יש להוציא לפועל תכנית מיוחדת.

היו"ר, ד.צ. פנקס: אני מסכים לכך שעלינו לדון בפרינציפ על תקציב רשות הפיתוח, הכולל הכנסות והוצאות. אנו מדברים על כך שבמרוצת הזמן יהיה מדובר על עשרות מיליוני לירות בתקציב רשות הפיתוח; כאשר מכומים כאלה יהיו מעשיים. אפשר יהיה לקבוע את הפוליטיקה של רשות הפיתוח בנוגע לדברים רבים. עם כל זאת, אני אומר שהרעיון של מר נפתלי הוא רעיון בריא, הוא מועיל למלחמה נגד האינפלאציה, כי יש לו ערך פסיכולוגי רב. אין ניגוד פרינציפיוני בין הצעתו של מר בן-אליעזר לבין הצעתו של מר נפתלי. הניגוד יכול להיות זמני בלבד. אם נצליח לקבל מרשות הפיתוח יותר מ-5 מיליון לירות במשך חצי שנה, נקבל ברכה כל מכום. מר נפתלי מציע להשאיר פתוחה את ההחלטה בקשר לשימוש במכומים נוספים שייכנסו מרשות הפיתוח. מר בן-אליעזר מאבן בהצעתו את המכום שיכול להיכנס.

שר האוצר, א. מפלן: אני רוצה שיהיה ברור לועדה שאיננו מקטינים את המכום שהאוצר רשאי להוציא במקרקעין, כמובן, בהתאם לצורך.

א. בהיר: הייתי רוצה לקבל פירוט על מכירת קרקעות.

היו"ר, ד.צ. פנקס: רשות הפיתוח העבירה כבר מספר קרקעות. ענין רשות הפיתוח כשהוא לעצמו, עוד יובא לכנסת.

ס י כ ו ם :

הועדה אישרה את אופדן ההכנסות לכיסוי תקציב הפיתוח, כפי שהוצע על-ידי המשלה. הוחלט להוסיף בסעיף 1, "שטרי מקרקעין", את המלים "הכנסות רשות הפיתוח". מר בן-אליעזר שומר לעצמו זכות הסתייגות ומציע: א. להקטין את המכום בסעיף 1, "שטרי מקרקעין", ל-5 מיליון ל"י; ב. להוסיף סעיף רביעי שייקרא "מכירת קרקעות" בסכום של 5 מיליון ל"י. החלטת הועדה להוסיף את המלים "והכנסות מרשות הפיתוח" בסעיף הראשון, אינה מכוונת להגביל את ההכנסות האלו בסכום מסויים. חבר-הכנסת רפטור יפסור הסתייגות לאופדן ההכנסות לכיסוי תקציב הפיתוח.

-=-=-=-=-=-=-=-=-=-

חוק תקציב הפיתוח:

היו"ר ד. צ. פנקס: (קורא את נוסח החוק). בקשר לסעיף 5 רשמנו בפרוטוקול שהועדה חופשית להחליט בענין חלוקת התוספת, בגבול הסכום הכולל, ולא תהיה קשורה דוקא להצעות שר האוצר. הועדה תהיה רשאית להוסיף סעיפים, גם לא לפי הצעת שר האוצר. במקום "הסכום המוקצב" אני מציע לכתוב "הסכום בסעיף ההוצאה 25(א), חוספת כללית, כפי שישונה על פי סעיף קטן(א)...."

בקשר לסעיף הדן בתקציב הבטחון, אנו קובעים שיהיה תקציב בטחון אחיד שמקורותיו שונים. אחד המקורות הוא הסכום המוקצב בתקציב זה ממשרד הבטחון - 12.1/2 מליון ל"י.

ד"ר קיטרון: מבחינת החוק מחולק תקציב הבטחון לשני חלקים.

דר האוצר א. קפלן: אני מציע לכתוב: "הממשלה רשאית להוציא...." בלי לכתוב את המלה "מלבד", ולהוסיף "את הסכומים שייקבעו ע"י ועדת הכספים".

היו"ר ד.צ. פנקס: אפשר לכתוב המקום "ושל הסכום המוקצב", את המלים "ביחד עם הסכום המוקצב".

ד"ר קיטרון: תקציב הבטחון מהווה יחידה אחת לגבי ההוצאה, אך לא לגבי ההכנסה. החלק המוקצב למשרד הבטחון כבר קיים בתקציב הכללי של המדינה. לכן כתבתי בניסוח "את מקורות תקציב הבטחון שהוגדר כסכום העולה על תקציב משרד הבטחון, תקבע ועדת הכספים". תקציב הבטחון הוא סכום שודי העולה על הסכום שהוקצב למשרד הבטחון. דבר זה היה ברור מאז שנת 1948.

היו"ר ד.צ. פנקס: אני מבקש שכלל המקורות לתקציב הבטחון יירשמו כיחידה אחת. אני מבקש את המנסחים לנסח סעיף זה בהתאם להערות שהושמעו כאן.

גם בתקציב הפנים יש רזרבה כללית. יש לומר שרזרבה זו עומדת לרשות שר האוצר.

מר הינינג: אני מציע להוסיף כאן סעיף מתאים, דומה לסעיף הדן ברזרבה של התקציב הרגיל.

היו"ר ד.צ. פנקס: אני מסכים להצעה זו.

בסעיף 8(ב)(2) אני מציע לכתוב "משרד מבקר המדינה" במקום "לשכת הבקורת", כמו בתקציב הרגיל.

ס י כ ו ם : חוק תקציב הפיתוח ינוסח סופית בהתאם להערות חברי הועדה.

היו"ר ד.צ. פנקס: (קורא את לוח ההסתייגויות לחוק תקציב הפיתוח).

ש. דיין: אני מבקש לשמור לי זכות להסתייגות בקשר לסעיף 1. הצעתי היא לכתוב "9.1/2 מליון ל"י משטרי מקרקעין" במקום "10 מליון ל"י", באומדן ההכנסות, ולהוסיף סעיף "מכירת מגרשים" בסכום של חצי מליון ל"י.

י. רוקח: אני מציע להקטין את התוספת בתקציב הרגיל בסכום של חצי מליון ל"י, ולהקציב את הסכום הזה כהשתתפות הממשלה בבניני בתי-ספר ובתי-חולים.

ס י כ ו ם :

הסתייגותו של מר דיין בקשר לאומדן ההכנסות של תקציב הפיתוח, נרשמה.

הסתייגותו של מר רוקח בקשר לתקציב הרגיל, נרשמה.

-=-=-=-=-=-=-=-=-=-

חוק מס קליטה:

חוק מס רכוש עירוני:

~~חדק~~
היו"ר ד. צ. פנקס:

שני התיקונים לחוקים הנ"ל, דנים בהארכת חוקים אלה לשנה אחת.

ס י כ ו ם :

הועדה אישרה את הארכת החוקים לשנה אחת. (חוק מס קליטה, וחוק מס רכוש עירוני).

-=-=-=-=-=-=-=-=-=-

חוק תקציב הפיתוח:

ס י כ ו ם :

הוסכם שהסעיף הדן בתקציב הבטחון, בתקציב הפיתוח ייקתב כדלהלן: „מקורות ההכנסה לכיסוי תקציב הבטחון במידה שהוא עולה על הסכום שהוקצב בסעיף 06 וחלוקתו של תקציב הבטחון לסעיפי משנה ולפרטים, ייקבעו על ידי ועדת הכספים".

-=-=-=-=-=-=-=-=-=-

הישיבה נגעלה בשעה 13.15.